

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о декана факультету іноземної філології
Сніжана ГОЛИК/
2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Рівень вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація) (<i>за наявності</i>)	035.041 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
Освітня програма	Англійська мова та література. Переклад
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	англійська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія англійської мови» для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035 Філологія** предметної спеціальності (спеціалізації) **035.041 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська** освітньої програми **Англійська мова та література. Переклад**

Розробник: Голик С.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *англійської філології*

протокол № 10 від «28» червня 2025 р.

Завідувач кафедри англійської філології

доц. Сніжана ГОЛИК

Схвалено науково-методичною комісією факультету іноземної філології

протокол № 9 від «30» червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії

доц Вікторія СИНЬО

© Голик С.В.. 2025р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025р.

1.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	2	2
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,6 самостійної роботи студента – 2,7	4	4
	Лекції:	
	24	8
	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усний екзамен	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Історія англійської мови» має на меті окреслити історію становлення англійської національної літературної мови, від найдавніших часів до сучасності. Цей курс розроблений для студентів денної та заочної форм навчання англійського відділення, які навчаються за освітньою програмою «Англійська мова та література. Переклад», і покликаний сприяти формуванню фахівця в галузі філології, майбутнього перекладача.

Завдання курсу полягає у тому, щоб ознайомити здобувачів вищої освіти з основними етапами історичного розвитку англійської мови як системи, з урахуванням особливостей історичних та соціокультурних передумов; сприяти поглибленню розуміння взаємозв'язку та першопричин історичних змін англійської мови; допомогти студентам аналізувати причини розвитку тих чи інших особливостей фонологічної, лексичної та граматичної будови сучасної англійської мови та загальних тенденцій її розвитку.

Програма також передбачає вивчення основних характеристик фонетичної та фонологічної системи давньоанглійської та середньоанглійської мови; розуміння особливостей та порівняння граматичної системи, граматичних категорій частин мови у давньоанглійській, середньоанглійській і новоанглійській періоди; з'ясування позамовних та мовних факторів становлення та розвитку словникового складу англійської мови у давньоанглійській, середньоанглійській та новоанглійській періоди; ознайомлення з історією, культурною спадщиною, традиціями народів-носіїв англійської мови.

Структура початкової дисципліни сприяє формуванню як загальних, так і фахових компетентностей бакалаврів філології за предметною спеціальністю 035.041 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська. На лекційних заняттях з «Історії англійської мови» студенти ознайомлюються з хронологією розвитку англійської мови, змінами в системах фонології, морфології та граматики англійської мови у різні періоди.

Тематика семінарських занять передбачає перевірку і поглиблення розуміння студентами основних питань курсу, розвитку навичок аналізу конкретних мовних явищ, творчого наукового мислення, уміння робити самостійні узагальнення та висновки зі спостережень над фактичним матеріалом, а також розвиток критичного аналітичного мислення й формування у студентів навичок до аналізу мовних явищ як синхронно, так і діахронно, й здатності проводити науково-дослідницьку діяльність та застосовувати набуті знання та вміння.

Для самостійної роботи пропонується опрацювання джерел рекомендованої літератури, що сприятиме розвитку навичок автономного навчання та поглибленню знань та компетенції. Підготовка до виконання модульних контрольних робіт передбачає повторення та поглиблений розгляд навчального матеріалу, що викладався у лекційному матеріалі та на практичних заняттях курсу «Історія англійської мови».

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Студенти повинні знати:

- основні періоди розвитку англійської мови,

- особливості еволюції її фонетичної, лексичної, граматичної системи у діахронному зрізі, починаючи з давньоанглійського та середньоанглійського періодів і завершуючи новоанглійським періодом;
- особливості розвитку мови, культури і традиції народів - носіїв англійської мови;

Студенти повинні вміти:

- визначати особливості взаємодії англійської мови з германськими та іншими мовами світу,
- розрізняти особливості мови давньоанглійського та середньоанглійського періодів;
- самостійно опрацьовувати наукову літературу, уміти аналізувати явища в процесі розвитку та становлення англійської мови, необхідні для аналізу й систематизації у науковій роботі.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія англійської мови» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД за ОП	Назва навчальної дисципліни
ОК 4	Латинська мова
ОК 5	Вступ до мовознавства
ОК 7	Вступ до перекладознавства
ОК 10	Історія зарубіжної літератури
ОК 22	Вступ до спеціалізації

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни «Історія англійської мови»: передбачає забезпечення досягнення здобувачами таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК-1):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності	Шифр
Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями	ЗК-5
Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел	ЗК-6
Здатність до проведення досліджень на належному рівні	ЗК-13
Фахові компетентності	Шифр
Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ	ФК-1
Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).	ФК-3
Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.	ФК-4
Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації)	ФК-7

Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.	ФК-8
---	------

Відповідно до освітньої програми, вивчення навчальної дисципліни «**Історія англійської мови**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр
Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	ПРН - 8
Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.	ПРН - 9
Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	ПРН - 12
Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	ПРН - 15
Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.	ПРН - 16

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виступи на семінарських заняттях
- презентації
- виконання індивідуальних та групових завдань
- виконання тестових завдань
- робота з текстами
- комплексні контрольні роботи
- екзамен

Під час навчання використовуються такі **основні методи**: 1) традиційні: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні (ілюстрування, презентації, метод самостійного спостереження), аналітико-синтетичний методи, індукція, дедукція, порівняння, узагальнення; 2) інтерактивні методи (принцип відкритого зворотного зв'язку) та використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій он/офлайн навчання, використання навчальних платформ і технічних засобів; 3) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: опитування на семінарських заняттях, виконання практичних завдань (усно і письмово), підготовка індивідуальних і групових презентацій за тематикою семінарських занять.

Форма модульного контролю: письмова комплексна контрольна робота

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен (усний)

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5-T6	Пр	Поточне тестування	Робота з текстами	40	100
5	5	5	5	5	2*5	20	5		

T1, T2 ... – теми

Пр. – презентації

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8-9	T10	T11	T12	Пр.	Поточне тестування	Робота з текстами	40	100
5	5	5	5	5	3*5	15	5		

T7, T8 ... – теми

Пр. – презентації

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	25	5	25
Поточне тестування	4	20	3	15
Презентація	2	10	3	15
Робота з текстами	1	5	1	5
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом		100		100

Критерії оцінювання на семінарських заняттях:

	Дескриптори				
	5	4	3	2	1
Усна відповідь	студент демонструє	студент демонструє	студент демонструє	студент демонструє	студент демонструє

	грунтовні знання матеріалу в повному обсязі, вміє вільно висловлювати думку з проблемних питань дисципліни, виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь, пошуку додаткових джерел інформації.	повні, систематичні знання з питань, вміє вільно висловлювати думку з проблемних питань дисципліни, самостійно аналізує події, явища, факти, однак при викладі матеріалу студент допускає несуттєві помилки.	знання основного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність у проблемних питаннях дисципліни, допускає суттєві помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача.	фрагментарні знання матеріалу, що складає менше 50% необхідного обсягу, не володіє основною термінологією дисципліни, не вміє логічно продемонструвати свої знання.	фрагментарні знання дисципліни, які є частково правильними; відповідь містить грубі помилки у аналізі явищ, фактів мов, використанні термінології, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументоване висвітлення проблеми, студент не володіє термінологією.
--	---	--	--	---	---

Критерії оцінювання презентації:

Критерії/ бали	Дескриптори				
	5	4	3	2	1
Зміст (точність та обсяг інформації, знання досліджуваної проблеми)	Зміст повністю відповідає цілям завдання	Виклад є зв'язним і охоплює основні завдання, але висновки не є чітко визначеними	Зміст презентації не повністю висвітлює завдання, хоча відповідає головній меті	Проект не є зв'язним, необхідні складові висновки відсутні.	Робота не досягає стандарту, описаного дескриптором
Мова (використання мови, граматичних форм, діапазону словника)	Презентація добре подана (чітко, точно та добре організоване мовлення) з широким набором складних граматичних конструкцій та розширеної лексики	Студенти використовують широкий спектр граматичних конструкцій, словниковий запас розширений з незначними граматичними	Студенти використовують прості граматичні конструкції та лексику, допускаючи незначні помилки	Студенти використовують прості граматичні конструкції та лексику, допускаючи серйозні помилки	Робота не досягає стандарту, описаного дескриптором

		ми помилками, помилками у вимові			
Структура (зв'язність і логіка презентації, візуальної і аудіо складових)	Логічний та зв'язний виклад теми: інформація має логічну структуру, перетікає з одного розділу в інший, її легко відслідкувати й розуміти. Успішно використовуються діаграми, аудіо, відео та візуальні ефекти	Інформація логічно структурована, вдало використані діаграми, аудіо, відео та візуальні ефекти з незначними помилками хронометражу	Інформація структурована, використовуються діаграми, аудіо, відео та візуальні ефекти, але не логічно	Інформація погано структурована, діаграми, аудіо, відео та візуальні ефекти не використовуються	Робота не досягає стандарту, описаного дескриптором
Дослідження (скільки інформації студенти знайшли самостійно і наскільки вона пов'язана з темою, як ресурси представлені з точки зору принципів академічної доброчесності)	Глибоке дослідження, що відповідає темі, із використанням сучасними ресурсами, представлені відповідно до принципів академічної доброчесності	Дослідження стосується теми, хоча сучасні ресурси відсутні, незначні помилки у поданні.	Базове дослідження, що відповідає темі, дрібні помилки у викладі	Елементарне дослідження на основі обмеженої кількості ресурсів, значні помилки у викладі	Робота не досягає стандарту, описаного дескриптором

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота комбінована і складається з теоретичної частини (письмово) і тестових завдань. Сумарно максимальна кількість балів, що виставляється здобувачеві вищої освіти за виконання усіх завдань однієї модульної контрольної роботи складає 40

балів (20 балів за теоретичний матеріал (2 питання по 10 б.) і 20 балів за тестові завдання (20 завдань по 1 б.).

За виступи на семінарських заняттях, презентації, виконання самостійної роботи, що стосуються даних модулів, здобувачу вищої освіти нараховується різна кількість балів, в залежності від складності матеріалу.

Конкретна максимальна кількість балів подається у таблицях розподілу балів, які отримують здобувачі за модуль та за окремі види навчальної роботи.

Невиконані завдання до семінарських занять, пасивність студента, а також неявка на модульну контрольну роботу оцінюються в 0 балів.

Сумарна оцінка (від 0 до 100 балів) виставляється у відомість модульного контролю. Модуль зараховується, якщо сумарний бал складає не менше 60 балів, і зараховано всі види роботи, які є складовими даного модуля.

Здобувач вищої освіти, який не з'явився на модульну контрольну роботу, або ж його модульна оцінка складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний скласти (перескласти) модуль до початку підсумкового контролю у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в ДВНЗ «УжНУ».

Загальна сума балів, що присвоюється за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за відвідування усіх занять упродовж семестру, участь та виконання практичних завдань на семінарських заняттях, підсумкове тестування, самостійну роботу.

До складання екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які мають підсумковий доекзаменаційний рейтинговий бал не менше 35, і яким зараховано всі семінарські заняття за семестр. Підсумкова рейтингова доекзаменаційна оцінка визначається як середнє арифметичне двох модульних рейтингів за семестр.

Здобувач вищої освіти, доекзаменаційний рейтинговий бал якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити його до початку екзамену під час чергування викладача на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. В протилежному випадку, здобувач не допускається до екзамену, і у нього виникає академічна заборгованість.

Екзамен з навчальної дисципліни «Історія англійської мови» здобувач вищої освіти може не скласти, якщо він/вона успішно пройшов два модульні контролі та його влаштовує підсумкова доекзаменаційна рейтингова оцінка. Здобувачі вищої освіти, рейтинговий бал яких становить від 35 до 59, екзамен складають обов'язково.

Здобувач вищої освіти може підвищити на екзамені рейтинговий бал, при цьому, за результатами складання екзамену оцінка не може бути меншою за до екзаменаційний рейтинговий бал.

Екзамен проводиться в усній формі. На екзамен вноситься весь навчальний матеріал з навчальної дисципліни «Історія англійської мови». Оцінювання результатів навчання на екзамені здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за екзамен вноситься у відомість обліку успішності.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Номер модуля	Номер Змістового модуля	Назви тем
Модуль 1	Змістовий модуль 1	Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія англійської мови». Германські мови та їх походження. Підходи до періодизації історії розвитку англійської мови. Теоретичні аспекти та джерела вивчення історії англійської мови. Періодизація англійської мови за Henry Sweet та іншими науковцями. Давньоанглійський, середньоанглійський та новоанглійський період у розвитку мови. Особливості дослідження розвитку мови у діахронії.
		Тема 2. Давньоанглійський період розвитку мови: загальна характеристика. Кельтський період. Вплив Римської імперії. Англи, сакси і юти в історії Англії. Епоха вікінгів. Поява писемності. Давньоанглійські алфавіти.
		Тема 3. Давньоанглійський період: особливості формування та розвитку фонологічної системи. Особливості розвитку монофтонгів та дифтонгів. Основні фонетичні кількісні та якісні зміни голосних: переломлення, дифтонгізація монофтонгів, зрощення. Зміни у системі приголосних: перший пересув приголосних, гемінація, палаталізація.
		Тема 4. Давньоанглійський період: морфологічна будова мови. Іменник в давньоанглійський період. Сильна і слабка відміна. Морфологічні категорії давньоанглійських іменників. Категорія відмінків. Граматичні категорії давньоанглійських прикметників. Займенники, прислівники і числівники.
		Тема 5. Давньоанглійський період: морфологічна будова мови. Дієслово в давньоанглійський період. Морфологічна класифікація дієслів (сильні, слабкі, претерито-презентні дієслова, неправильні дієслова). Граматичні категорії дієслова.
		Тема 6. Давньоанглійський період: лексична система. Лексичний склад мови в давньоанглійський період. Етимологічна класифікація вокабуляру. Індоевропейська та спільногерманська лексика. Запозичення з кельтських, латинської та скандинавських мов. Особливості словотвору.
Модуль 2	Змістовий модуль 2	Тема 7. Середньоанглійський період: загальна характеристика. Вплив Норманського завоювання. Соціально-культурна ситуація у середньовічній Англії. Середньоанглійські діалекти.

	<p>Писемні пам'ятки середньоанглійського періоду. Латинська мова як мова церкви та середньовічної науки. Французька мова, поява англо-норманського діалекту. Соціально-економічні та історичні передумови посилення ролі Лондонського діалекту в XIII ст.</p>
	<p>Тема 8. Середньоанглійський період: зміни в фонологічній системі мови в середньоанглійський період. Якісні та кількісні зміни голосних. Фонологічна сутність цих явищ. Монофтонгізація дифтонгів у середньоанглійський період. Формування нових дифтонгів. Асиміляція, вокалізація та інші зміни приголосних.</p>
	<p>Тема 9. Середньоанглійський період: морфологія і синтаксис.</p> <p>Парадигма іменника в середньоанглійський період. Зміни в системі прикметників, займенників. Stative як нова частина мови. Розвиток артикля. Зміни в системі дієслів в середньоанглійський період. Розвиток аналітичних форм дієслова. Спрощення системи відмінювання. Роль прийменників у структурі речення. Встановлення відносно сталого порядку слів. Поява поняття стилю у творах Дж. Чосера.</p>
	<p>Тема 10. Середньоанглійський період: лексична система.</p> <p>Словотворення в середньоанглійський період. Шляхи поповнення вокабуляра в середньоанглійський період.</p>
	<p>Тема 11. Новоанглійський період: загальна характеристика. Становлення національної (літературної) англійської мови. Історія англійського Ренесансу. Фонетичні зміни новоанглійського періоду. Кількісні зміни голосних у новоанглійський період. Великий зсув голосних. Вокалізація й утворення нових дифтонгів. Вокалізація фрикативів та приголосного r. Інші зміни приголосних. Становлення англійської орфографії у XV-XVI ст. Вплив орфографії на вимову слів. Роль В. Шекспіра.</p> <p>Загальна характеристика граматичної системи новоанглійського періоду. Відмирання категорії відмінювання іменників. Зміни у системі прикметників та займенників у новоанглійський період. Зміни в системі дієслів. Розпад системи сильних дієслів. Подальший розвиток аналітичних форм. Поява службового do. Модальні дієслова. Безособові форми дієслова. Особливості структури простих і складних речень у новоанглійський період. Засоби синтаксичного зв'язку в складному реченні.</p>
	<p>Тема 12. Новоанглійський період розвитку мови.</p> <p>Лексика новоанглійського періоду. Словотворення. Конверсія як новий спосіб творення слів. Тенденції розвитку словникового складу мови в новоанглійський період. Етимологічні дуплети. Становлення</p>

	лексикографії англійської мови. Світова експансія англійської мови. Регіональні діалекти сучасної англійської мови. Англійська мова в США, Канаді, Австралії та Новій Зеландії. Англійська мова як Lingua Franca.
--	--

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія англійської мови». Періодизація історії розвитку англійської мови.		2	2			2
Тема 2. Давньоанглійський період розвитку мови: загальна характеристика.		2	2			4
Тема 3. Давньоанглійський період: особливості формування та розвитку фонологічної системи.		2	2			4
Тема 4. Давньоанглійський період: морфологічна будова мови. Іменник, займенники, прикметники, прислівники і числівники.		2	2			4
Тема 5. Давньоанглійський період: морфологічна будова мови. Дієслово.		2	2			4
Тема 6. Давньоанглійський період: лексична система.		2				4
Модуль 2						
Тема 7. Середньоанглійський період: загальна характеристика.		2	2			4
Тема 8. Середньоанглійський період: зміни в фонологічній системі мови.		2	2			4
Тема 9. Середньоанглійський період: морфологія і синтаксис.		2				4
Тема 10. Середньоанглійський період: лексична система.		2	2			4
Тема 11. Новоанглійський період: загальна характеристика.		2	2			4
Тема 12. Новоанглійський період розвитку мови. Лексична система. Поширення англійської мови за межі Британії.		2	2			4

Разом за модуль		24	20			46
-----------------	--	----	----	--	--	----

6.3. Теми лекційних занять

Номер лекції	Назва теми та її зміст	К–сть годин	
		денна	заочна
<i>Модуль 1 Змістовний модуль 1</i>			
Лекція 1	Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія англійської мови». Германські мови та їх походження. Підходи до періодизації історії розвитку англійської мови. Періодизація англійської мови за Henry Sweet та іншими науковцями. Давньоанглійський, середньоанглійський та новоанглійський період у розвитку мови. Особливості дослідження розвитку мови у діахронії.	2	2
Лекція 2	Тема 2. Давньоанглійський період розвитку мови: загальна характеристика. Англи, сакси і юти в історії Англії. Епоха вікінгів. Поява писемності. Давньоанглійські алфавіти. Основні писемні пам'ятки давньоанглійського періоду.	2	
Лекція 3	Тема 3. Давньоанглійський період: особливості формування та розвитку фонологічної системи. Особливості розвитку монофтонгів та дифтонгів. Основні фонетичні кількісні та якісні зміни голосних. Зміни у системі приголосних.	2	
Лекція 4	Тема 4. Давньоанглійський період: морфологічна будова мови. Іменник в давньоанглійський період. Сильна і слабка відміна. Морфологічні категорії давньоанглійських іменників. Категорія відмінків. Граматичні категорії давньоанглійських прикметників. Займенники, прислівники і числівники.	2	
Лекція 5	Тема 5. Давньоанглійський період: морфологічна будова мови. Дієслово в давньоанглійський період. Морфологічна класифікація дієслів (сильні, слабкі, претерито-презентні дієслова, неправильні дієслова). Граматичні категорії дієслова.	2	2
Лекція 6	Тема 6. Давньоанглійський період: лексична система. Лексичний склад мови в давньоанглійський період. Етимологічна класифікація вокабуляру. Запозичення.		
<i>Модуль 2 Змістовний модуль 2</i>			
Лекція 7	Тема 7. Середньоанглійський період: загальна характеристика. Норманське завоювання. Писемні пам'ятки середньоанглійського періоду. Соціально-економічні та історичні передумови посилення ролі Лондонського діалекту в XIII ст.	2	2
Лекція 8	Тема 8. Середньоанглійський період: зміни в фонологічній системі мови в середньоанглійський період. Монофтонгізація дифтонгів у середньоанглійський період.	2	

	Формування нових дифтонгів. Асиміляція, вокалізація та інші зміни приголосних.		
Лекція 9	Тема 9. Середньоанглійський період: морфологія і синтаксис. Парадигма іменника в середньоанглійський період. Зміни в системі прикметників, займенників. Розвиток артикля. Граматичні категорії дієслів в середньоанглійський період. Розвиток аналітичних форм дієслова.	2	
Лекція 10	Тема 10. Середньоанглійський період: лексична система. Словотворення в середньоанглійський період. Шляхи поповнення вокабуляра в середньоанглійський період.	2	
Лекція 11	Тема 11. Новоанглійський період: загальна характеристика. Становлення національної (літературної) англійської мови. Фонетичні зміни новоанглійського періоду. Великий зсув голосних. Вокалізація й утворення нових дифтонгів. Вокалізація фрикативів та приголосного r. Інші зміни приголосних. Становлення англійської орфографії у XV-XVI ст. Вплив орфографії на вимову слів. Загальна характеристика граматичної системи новоанглійського періоду. Відмирання категорії відмінювання іменників. Розпад системи сильних дієслів. Подальший розвиток аналітичних форм. Поява службового do. Модальні дієслова. Безособові форми дієслова.	2	2
Лекція 12	Тема 12. Новоанглійський період розвитку мови. Словотворення. Конверсія як новий спосіб творення слів. Тенденції розвитку словникового складу мови в новоанглійський період. Етимологічні дуплети. Становлення лексикографії англійської мови. Світова експансія англійської мови. Діалекти сучасної англійської мови.		
	Усього	20	

6.4. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія англійської мови». Підходи до періодизації історії розвитку англійської мови.	2	2
2	Тема 2. Давньоанглійський період розвитку мови: загальна характеристика.	2	
3	Тема 3. Давньоанглійський період: особливості формування та	2	

	розвитку фонологічної системи.		
4	Тема 4. Давньоанглійський період: морфологічна будова мови. Іменник в давньоанглійський період. Сильна і слабка відміна. Займенники, прикметники, прислівники і числівники.	2	
5	Тема 5. Давньоанглійський період: морфологічна будова мови. Дієслово в давньоанглійський період. Тема 6. Давньоанглійський період: лексична система.	2	
6	Тема 7. Середньоанглійський період: загальна характеристика.	2	2
7	Тема 8. Середньоанглійський період: зміни в фонологічній системі. Тема 9. Середньоанглійський період: морфологія і синтаксис.	2	
8	Тема 10. Середньоанглійський період: лексична система.	2	
9	Тема 11. Новоанглійський період: загальна характеристика. Становлення національної (літературної) англійської мови. Фонетичні та граматичні зміни новоанглійського періоду.	2	
10	Тема 12. Новоанглійський період розвитку мови: лексична система. Поширення англійської мови та формування її національних варіантів.	2	
Разом		20	4

6.5.Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія англійської мови». Генеалогічна класифікація індоєвропейських та германських мов. Живі та мертві мови. Поняття діахронії та синхронії у вивченні мов. Давні та сучасні германські мови; їх поширення та класифікація. Характерні риси германських мов. Порівняльний метод, його засади.	2	5
2	Тема 2. Давньоанглійський період розвитку мови: загальна характеристика. Кельтський період. Вплив Римської імперії. Переселення германських племен англів, саксів, ютів на територію Британії. Легенди про короля Артура. Розвиток королівств Нотумбрія, Мерсія, Англія, Есекс, Сасекс, Весекс, Кент та їх діалекти. Особливості читання давньоанглійських текстів. Підготовка презентацій. Підготовка до написання тесту.	2	5
3	Тема 3. Давньоанглійський період: особливості формування та розвитку фонологічної системи.	2	6

	<p>Принципи класифікації голосних і приголосних прагерманської і прайндоевропейської мов. Перший зсув приголосних. Закон Вернера.</p> <p>Підготовка до написання тесту</p>		
4	<p>Тема 4. Давньоанглійський період: морфологічна будова мови. Іменники, займенники, прикметники, прислівники і числівники.</p> <p>Структура слова в індоєвропейській та прагерманській мовах. Основні значення та особливості вживання відмінкових форм (Nominal Parts of Speech).</p> <p>Робота з таблицями</p> <p>Підготовка до написання тесту</p>	2	6
5	<p>Тема 5. Давньоанглійський період: морфологічна будова мови. Дієслово.</p> <p>Безособові форми дієслова давньоанглійського періоду.</p> <p>Робота з таблицями</p> <p>Підготовка до написання тесту</p>	2	6
6	<p>Тема 6. Давньоанглійський період: лексична система.</p> <p>Словотворення в давньоанглійський період.</p> <p>Підготовка до читання уривку з епічної поеми "Беовульф".</p> <p>Підготовка презентації</p>	4	6
7	<p>Тема 7. Середньоанглійський період: загальна характеристика.</p> <p>Соціально-культурна ситуація у середньовічній Англії. Середньоанглійські діалекти. Латинська мова як мова церкви та середньовічної науки. Французька мова, поява англо-норманського діалекту.</p> <p>Підготовка презентацій</p> <p>Підготовка до написання тесту</p>	4	6
8	<p>Тема 8. Середньоанглійський період: зміни в фонологічній системі мови в середньоанглійський період.</p> <p>Кількісні та якісні зміни голосних у середньоанглійський період. Зміни в орфографії.</p>	2	6
9	<p>Тема 9. Середньоанглійський період: морфологія і синтаксис.</p> <p>Прислівник. Спрощення у системі класів дієслова.</p> <p>Способи вираження синтаксичних зв'язків у середньоанглійських словосполученнях. Способи вираження заперечення.</p>	2	6

	Підготовка до написання тесту		
10	Тема 10. Середньоанглійський період: лексична система. Підготовка до читання та аналізу уривків з книги Джефрі Чосера "Кентерберійські оповідання".	2	6
11	Тема 11. Новоанглійський період: загальна характеристика. Історичні передумови формування національної англійської мови. Правління королеви Єлизавети I. Основні літературні пам'ятки новоанглійського періоду. Король Джеймс та переклад Біблії. Постать В. Шекспіра та його роль у розвитку національної мови. Розвиток філософії та мовознавства. Розпад системи сильних дієслів. Розвиток дієприкметників. Особливості структури простих і складних речень у новоанглійський період. Засоби синтаксичного зв'язку в складному реченні. Підготовка презентацій Підготовка до написання тесту	10	6
12	Тема 12. Новоанглійський період розвитку мови. Словотворення. Поширення англійської мови за межі Британії. Англійська мова як Lingua Franca. Підготовка презентацій.	4	6
	Разом:	46	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Технічні засоби: комп'ютер, інтерактивна дошка, проєктор, мобільний телефон.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

Верба Л. Г. *Історія англійської мови*. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вид.3, виправл. Вінниця : НОВА КНИГА, 2012. 296 с.

Євченко В. В. *Історія англійської мови* : навч.- метод. посіб. Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка, Навч.-наук. ін-т інозем. філол. Вінниця : Нова книга, 2016. 403 с.

Допоміжна література

Андрейчук Н. І. *Семіотика лінгвокультурного простору Англії кінця XV – початку XVII століття* : монографія. М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Львів. політехніка, 2011. 277 с.

Голик С.В. Англійська мова як LINGUA FRANCA у сучасному світі: глобалізаційні виклики. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 14, 2015. С.125-131.

Кальниченко А. О. Історія перекладу та думок про переклад у середньовічній Англії (давньоанглійський період). *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Романо- германська філологія. Методика викладання іноземних мов.* – Харків : Константа, 2006. No 725, Вип. 48. С. 165–172.

Сабо О.А. *Історія англійської мови. Матеріали до лекцій і семінарів. Вправи. Тести. Ключі для самоконтролю / History of the English Language Materials to Lectures and Seminars Exercises. Tests. Keys for Self-Control* : Навч. посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 230 с.

Gelderen van E. *A History of the English language*. Amsterdam: John Benjamins, 2006. 334 p.

A History of the English language. Hogg R. & Denison D. (eds.). Cambridge University Press, 2006. 495 p. ISBN 0521662273.

Mugglestone L. *The Oxford History of English*. Oxford: Oxford University Press, 2006. 485 p. ISBN 0199249

Brinton J. *The English Language : A Linguistic History*. Oxford University Press, 2017. 640 p.

Crystal D. *How Language Works*. L. : Penguin Books, 2007. 500 p.

Levytsky V. V., Soloviova O. V. *Anthology of the English Language: texts with comments, exercises and etymological glossary*. Вінниця : Нова книга, 2012. 239 p.

McArthur T. *The Oxford Guide to World English*. Oxford University Press, 2002. 240 p.

Інтернет ресурси

English Language. Britannica. Available at:

<https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiMosjSg5SBAxXMghAIHWmqAX4QFnoECBUQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.britannica.com%2Ftopic%2FEnglish-language&usq=A0vVaw02A9i62gPq4Ohd7WpEvYgf&opi=89978449>

History of the English Language. Available at:

<https://film.britishcouncil.org/resources/film-archive/history-of-the-english-language>

BBC History of English Language. Available at:

<https://www.youtube.com/watch?v=3UqzBA1LNbE&list=PLHzvYltPyWaTPD3kKRGvG97wBHUuQvYyO>

The King James Bible BBC Documentary. Available at:

<https://www.youtube.com/watch?v=aa4f9c8lnog>

History of English. EnglishClub. Available at:

<https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiMosjSg5SBAXMGhAIHWmqAX4QFnoECBQQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.englishclub.com%2Fhistory-of-english%2F&usg=AOvVaw3QkhtrQSAdEy-W1Tv8dRLE&opi=89978449>

The History of English. Open University. Available at: [open.edu/youtube](https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiMosjSg5SBAXMGhAIHWmqAX4QwqsBegQIKxAG&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3Dh3r9bOkYW9s&usg=AOvVaw1ZnjgsTpUAtXIaCrGQnQMp&opi=89978449)

<https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiMosjSg5SBAXMGhAIHWmqAX4QwqsBegQIKxAG&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3Dh3r9bOkYW9s&usg=AOvVaw1ZnjgsTpUAtXIaCrGQnQMp&opi=89978449>

Bowern C. Where did English come from? TED-Ed. Available at:

https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiMosjSg5SBAXMGhAIHWmqAX4QwqsBegQIQBAF&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DYEaSxhcns7Y&usg=AOvVaw1sFwPIBEaavqF_nv0RMPJq&opi=89978449

A short history of the English language. EF Education First. Available at:

<https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjUuP6OhpSBAXW9FRAIHW0TACA4ChAWegQIBBAB&url=https%3A%2F%2Fwww.ef.com%2Fwwen%2Fblog%2Flanguage%2Fa-short-history-of-the-english-language%2F&usg=AOvVaw08c7IgXombKjerZL6wBAkz&opi=89978449>

History of English. University of Reading. Lecture. Available at:

https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiNms_VhpSBAXWLKBAIHxmPCwsQFnoECB8QAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.reading.ac.uk%2Fglobal-study-lounge%2Funiversity-of-reading-lectures%2Fhistory-of-english-lecture&usg=AOvVaw052p0S_8Hh2IjHZczsZQS_&opi=89978449

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____).

(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище
ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____).

(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище
ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____).

(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____).

(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)